

Akaryakıt ve LPG bayileri Petrol ve LPG Piyasası Kanunlarındaki asgari mesafe sınırlamasına ilişkin düzenleme sebebiyle imtiyazlı olarak faaliyet göstermektedirler.

Akaryakıt ve LPG bayileri Petrol ve LPG Piyasası Kanunlarındaki asgari mesafe sınırlamasına ilişkin düzenleme sebebiyle imtiyazlı olarak faaliyet göstermektedirler. Bu koruma sayesinde mevcut bayilerin belli bir mesafe yakınında kurulmak istenen akaryakıt veya LPG bayiine lisans verilmemektir. Bu korumanın ve verilen imtiyazın yerindeliği tartışılmalıdır. Zira herhangi bir emtia satımından farksız olan akaryakıt ve LPG satımını ayrıcalıklı bir satış faaliyeti olarak değerlendirmenin hiçbir haklı ekonomik ve sosyal gerekçesi bulunmamaktadır. Bilakis bu uygulamanın anayasanın teşebbüs hürriyetine aykırılığı dahi savunulabilir.

Bu çalışma kapsamında değerlendirilecek asıl husus, asgari mesafe sınırlamasının mevcut bayiler için geçerli olup olmadığı, yani akaryakıt bayilik lisansı almış bir kişinin aynı tesis için asgari mesafe sınırlamasına tabi olmaksızın LPG bayilik lisansı alıp alamayacağıdır. Tam tersi durum için de aynı tartışma geçerlidir.

1- 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazlar (LPG) Piyasası Kanunu açısından kavramların değerlendirilmesi

Asgari mesafe sınırlamasının hangi istasyonlara ne şekilde uygulandığını ve uygulanması gerektiğini değerlendirebilmek için öncelikle ilgili kavramları incelemek gerekmektedir.

Petrol Piyasası Kanununun “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 2. maddesinin 6. fıkrasında akaryakıt istasyonu kavramı düzenlenmiştir. Bu maddeye göre akaryakıt istasyonu,

“Dağıtıcı veya bunlarla tek elden satış sözleşmesi yapmış bayilerce ilgili mevzuata uygun (teknik, kalite ve güvenlik) olarak kurulup, bir veya farklı alt başlıktan birer akaryakıt dağıtıcısının tescilli markası altında faaliyette bulunan ve esas itibarıyla araçların akaryakıt, madeni yağ, otagaz LPG, temizlik ve ihtiyarî olarak bakım ile kullanıcıların tüplü LPG hariç diğer asgarî ihtiyaçlarını karşılayacak imkânları sunan yerleri,”

ifade etmektedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, akaryakıt istasyonu hem akaryakıt hem de LPG satışının yapıldığı yerlere denmektedir. Dolayısıyla bu kanunda, LPG satışının yapıldığı yer için ayrı bir istasyon tanımı bulunmamaktadır.

Asgari mesafe sınırlaması Petrol Piyasası Kanununda “kilometre tahdidi” adı altında düzenlenmiştir. Petrol Piyasası Kanununun 2. maddesinin 23. fıkrasına göre kilometre tahdidi,

“Şehir içi veya şehirlerarası trafiğe açık yollarda aynı istikamette iki akaryakıt istasyonu arasındaki, Kurul tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirlenecek asgarî mesafeyi,”

ifade etmektedir. Bu tanım, akaryakıt ve LPG istasyonu ayrımı yapmaksızın istasyonlar arasında belli bir mesafe bulunması şartını öngörmüştür.

Akaryakıt ve LPG istasyonu ayrımı Petrol Piyasası Kanununun "Bayiler" başlıklı 8. maddesinin son fıkrasında yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre;

"Kurul, teknik ve ekonomik kriterlere göre bayilik kategorileri oluşturabilir. Bu durumda bayilik lisansları kategorilerine göre düzenlenir. Akaryakıt ve LPG istasyonları arasındaki mesafeler, aynı yönde olmak üzere, şehirlerarası yollarda on kilometreden, şehir içi yollarda bir kilometreden az olmamak üzere Kurul tarafından çıkarılacak ve 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe girecek yönetmelikle düzenlenir."

Her ne kadar bu düzenlemede Akaryakıt ve LPG istasyonu ibareleri ayrı ayrı zikredilmiş olsa da, asgari mesafe açısından metin irdelendiğinde, asgari mesafenin akaryakıt istasyonları arasında mı yoksa akaryakıt istasyonu ile LPG istasyonları arasında mı arandığı konusu açık bir şekilde ifade edilmemiştir. Uygulamayı dikkate alarak yorum yapıldığında, asgari mesafe sınırlamasının, akaryakıt veya LPG istasyonu ayrımı yapmaksızın, iki istasyon arasındaki mesafe olarak değerlendirilmektedir. Yani istasyon, hem akaryakıt hem de LPG istasyonu anlamında kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu madde de akaryakıt ve LPG istasyonu gerçek anlamda ayrıştırılmamıştır.

Akaryakıt ve LPG istasyonları arasındaki asgari mesafeye ilişkin en net düzenleme LPG Piyasası Lisans Yönetmeliğinde yapılmıştır. LPG Piyasası Lisans yönetmeliğinin 37. maddesine göre, "Şehir içi veya şehirlerarası trafiğe açık yollarda aynı istikamette iki akaryakıt ve/veya otogaz istasyonu arasındaki mesafe, aynı yönde olmak üzere; şehirlerarası yollarda on, şehir içi yollarda bir kilometreden az olamaz". Bu maddede akaryakıt ve LPG istasyonu ayrımı asgari mesafe sınırlaması açısından açık bir şekilde yapılmıştır. Ancak, bu düzenlemenin benzeri bir düzenleme Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde bulunmamaktadır.

Benzer düzenleme 5307 Sayılı LPG Piyasası Kanunu'nun "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 2 inci maddesinin (ö) bendinde yer almaktadır. Bu bentte otogaz istasyonunun tanımı yapılmış ve otogaz istasyonu akaryakıt istasyonundan ayrılmıştır. Bu düzenlemeye göre otogaz istasyonu;

"Dağıtıcı veya bunlarla tek elden satış sözleşmesi yapmış bayilerce ilgili mevzuata uygun (teknik, kalite ve güvenlik) olarak kurulup, dağıtıcının tescilli markası ve amblemi altında faaliyette bulunan ve esas itibarıyla motorlu araçların otogaz LPG, madeni yağ, temizlik ve ihtiyarî olarak bakım ile kullanıcıların, tüplü LPG hariç, diğer asgarî ihtiyaçlarını karşılayacak imkânları sunan akaryakıt istasyonu içinde veya müstakil olarak hizmet veren tesisleri,"

ifade etmektedir. Akaryakıt istasyonu tanımında birlikte düzenlenen akaryakıt ve LPG kavramları otogaz istasyonu tanımında akaryakıt istasyonundan farklı bir istasyon olarak düzenlenmiştir.

2- Mevcut istasyonlar açısından asgari mesafe sınırlamasının uygulaması

Her ne kadar düzenlemeler arasında bu şekilde farklılıklar bulunsada asgari mesafe sınırlaması açısından önemli olan, lisans alınmış mevcut bir istasyon ile yeni lisans alınacak diğer bir istasyon arasındaki mesafedir. Asgari mesafe sınırlaması açısından mevcut istasyonda hangi tür faaliyetin yapıldığı kanaatimce önem arz etmemektedir. Bu sınırlama açısından önemli olan yeni lisans alınacak istasyonun konumudur.

Bir istasyon için hem akaryakıt hem de LPG lisansı alınabilmektedir. Hem akaryakıt hem LPG lisansı alınmasında önemli olan istasyondur. Asgari mesafe sınırlaması da istasyonlar için öngörülmüş bir sınırlamadır. Asgari mesafe sınırlamasına tabi yeni tesis için hangi lisans (akaryakıt veya LPG lisansı) alınmak istenirse istensin sınırlama geçerli olacaktır. Buna karşılık mevcut bir istasyon için daha önce lisans alınmış ise, o istasyon artık asgari

mesafe sınırlaması dışında kalmış demektir ve o istasyonda yapılacak akaryakıt veya LPG satış faaliyeti için lisans talep edilmesi durumunda asgari mesafe sınırlaması uygulanmamalıdır.

Dolayısıyla, akaryakıt bayilik lisansı alınmış mevcut bir istasyon için LPG bayilik lisansı alınmak istendiğinde veya tam tersi durumda, asgari mesafe sınırlamasının uygulanmaması gerekir. Asgari mesafe sınırları içinde yer alan mevcut istasyonlar birlikte faaliyet göstermektedirler ve birbirlerine katlanmak zorundadırlar. Bu durumdaki bir akaryakıt bayii için LPG bayilik lisansı alınmak istenmesi durumunda asgari mesafe anlamında bir değişiklik olmamaktadır. Söz konusu istasyonda ilave bir faaliyetin yapılacak olması asgari mesafe sınırlamasının amacı açısından yeni bir durum meydana getirmemektedir.

Nitekim Ankara 14. İdare Mahkemesi vermiş olduğu 26.06.2008 Tarih ve 2007/42 E. 2008/1004 K. nolu kararında, "5015 sayılı Kanunun 2. Maddesinde, araçların LPG otogaz ihtiyaçlarının karşılanması hususu akaryakıt istasyonlarında esas yapılabilecek faaliyetlerden biri olarak tanımlanmıştır. Bu itibarla imar planlarında akaryakıt servis alanı içerisinde kalan, inşaat izni veya yapı kullanma izni, yol geçiş izni alınan ve gayri sıhhi müessese izni bulunan akaryakıt istasyonlarının bu müktesep hakları korunarak, mevzuata uygun olarak ruhsatlandırılmış lisanslı akaryakıt istasyonu içinde 2. faaliyet olarak LPG satışı işi yürütülmek üzere "Otogaz Bayilik Lisansı" verilmesi istemiyle yapılan başvurularda, akaryakıt istasyonlarının 01.01.2005 tarihinden önce İmar Kanunları hükümlerine göre inşaat veya yapı kullanma ruhsatına sahip olması halinde kilometre tahdidi uygulanmaması, başka bir anlatımla öteden beri akaryakıt veya LPG satış faaliyetlerinden biri ile uğraşan istasyonlarda bu faaliyetle birlikte 2. Faaliyetin yürütülmesinin istenilmesi halinde mesafe şartının aranmaması gerekmektedir." demektedir. Karardaki ifadeler açıkça ortaya koymaktadır ki, mevcut akaryakıt veya LPG bayi lisansı sahibi kişiler aynı tesis için akaryakıt veya LPG bayii lisansı almak isterlerse asgari mesafe sınırlaması ile karşılaşmamaları gerekmektedir.

Düzenlemeye tabi piyasa mantığı çerçevesinde durum değerlendirildiğinde, imtiyaz sahibi kişilerin imtiyazlarından vazgeçmemek istemesi dışında hiçbir haklı ekonomik ve sosyal gerekçesi olmayan asgari mesafe sınırlamasının en azından mevcut istasyonlar bakımından kaldırılması piyasa gelişimi ve özellikle de rekabetin gelişmesi açısından önem arz etmektedir.

III- Sonuç

Asgari mesafe sınırlamasının mevcut sistemde, herhangi bir emtia satışının yapıldığı işletmelerden farksız olan akaryakıt ve LPG bayileri arasında uygulanmasının ve akaryakıt/LPG satışının imtiyazlı bir satış faaliyeti olarak değerlendirmesinin ekonomik ve sosyal bir gerekçesi bulunmamaktadır. Bu tespit dikkate alındığında ve asgari mesafe sınırlamasının amacı gözetildiğinde, asgari mesafe sınırlamasının sadece yeni kurulacak istasyonlar arasında aranması, buna karşılık mevcut bir akaryakıt veya LPG istasyonunda LPG veya akaryakıt bayilik faaliyeti yürütülmek istendiğinde asgari mesafenin aranmaması gerekmektedir.